NTA töögrupi koosolek 19. nov 2013
Jäneda

ENN LIIVE
KESKKONNAMINISTEERIUM
VEEOSAKOND
enn.liive@envir.ee
www.envir.ee

KESKKONNAMINISTEERIUM

NTA tegevuskavast

Tegevuskava kinnitati Vabariigi Valitsuse 13.06.2013. a korraldusega nr.281.

Tegevuskava aluseks on nitraadidirektiivi artikkel 5 nõue, mille alusel liikmesriigid peavad käivitama tundlike alade suhtes tegevusprogrammid võttes arvesse:

- Olemasolevaid andmeid eelkõige põllumajandusest ja muudest allikatest pärit lämmastikukoguste kohta.
- Keskkonnatingimusi

Tegevusprogrammide tulemuslikkuse hindamiseks tuleb Koostada ja rakendada sobivaid seireprogramme

NTA tegevuskavast

Tegevuskava peab sisaldama vähemalt nitraadidirektiivi III lisa loetletud meetmeid.
Lisaks võivad liikmesriigid rakendada muid täiendavaid Meetmeid, eriti kui on selge, et lisa III meetmetest ei piisa
Eesmärgi saavutamiseks.

Tegevuskava vaadatakse läbi iga 4 aasta järel ja Vajadusel täiendatakse neid ning informeeritakse sellest Komisjoni.

NTA tegevuskavast

Eestis on NTA tegevuskava veeseaduse mõistes veemajanduskava täiendava kava staatuses.

Veemajanduskava eesmärk vastavalt vee raamdirektiivile
on saavutada kõigi vete hea seisund aastaks 2015. Seda
eesmärki kõikide veekogumite puhul ei saavutata.

NTA tegevuskava on avaldatud Keskkonnaministeeriumi veebilehel: http://www.envir.ee/NTA/tegevuskava

NTA tegevuskavast

Tegevuskava eesmärk:
NTA tegevuskava eesmärk on NTA-l aidata kaasa veemajanduskavadega seatud peaeesmärgi elluviimisele,
so saavutada või säilitada vee hea seisund ning tagada inimesele ohutu joogivesi.

Indikaator	Baastase 2011	Sihttase 2015
Üle 50 mg/l nitraatiooni sisaldusega seirepunktide osakaal seirepunktide üldarvust (%)	17%	14%
40–50 mg/l nitraatiooni sisaldusega seirepunktide osakaal seirepunktide üldarvust (%)	12%	9%

NTA tegevuskavast

Tegevuskava meetmed:
Tervisele ohutu joogivee tagamine hajaasustusaladel.

NTA-l kuulub riigi veeseire valimisse 114 põhjavee proovivõtupunkti.
Seni on kuni aastani 2011 rajatud vastavalt taotlustele reostunud üksikmajapidamiste kaevude asemele kokku 143 uut kaevu. Kaevude rahastamise taotluse esitab kohalik omavalitsus SA-le Keskkonnainvesteeringute Keskus.
Siseministeeriumi hajaasustuse programm noortele peredele

NTA tegevuskavast

Tegevuskava meetmed:
Keskkonnasäästlike tehnoloogiate rakendamine põllumajanduses.
Sõnnikuhoidlate korrastamine, rekonstrueerimine ning uute nõuetele vastavate hoidlate rajamine.
Kaasaegsete keskkonnahoidlike väetiste laotamise, sh sõnnikulaotustehnoloogiate kasutuselevõtt.
Innovaatilised sõnnikutöötlemise tehnoloogiad, sh biogaasi tootmine jt sõnnikutöötlemise viisid.

MAKi investeeringutoetused, omafinantseering

NTA tegevuskavast

Tegevuskava meetmed:

Põllumajandustootmise mõju uuringute ja seirete korraldamine NTA-l.

Sõnniku toitainete-sisalduse, põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamise koefitsientide ja sõnnikuhoidlate mahu arvutamise aluste väljatöötamise uuring.
Andmete kogumine väetamise ning sõnnikumajanduse planeerimiseks, sh põllukultuuride väetusvajaduse andmestiku koostamine.
Mõlemad Põllumajandusministeeriumi tellitud

NTA tegevuskavast

Tegevuskava meetmed:

Põllumajandustootmise mõju uuringute ja seirete korraldamine NTA-l.

Nitraaditundliku ala laiendamise vajaduse otsuse aluseks oleva põhja- ja pinnavee dünaamika uuringu korraldamine nitraaditundliku alaga piirnevatel põllumajandusaladel.
NTA potentsiaalse laiendamise sotsiaalmajandusliku mõju uuring.
Uuringu korraldamine aastaringselt vabapidamisel olevate põllumajandusloomade mõju selgitamiseks põhja- ja pinnavee seisundile ning selle vähendamiseks parima võimaliku tehnika väljatöötamine.

KESKKONNAMINISTEERIUM

NTA tegevuskavast

Tegevuskava meetmed:

Põllumajandustootmise mõju uuringute ja seirete korraldamine NTA-l.

2010 aastal korraldatud NTA üle 10 loomühikuga põllumajandusettevõtete sõnnikuhoidlate inventuuri järelinventuuri korraldamine
NTA allikate, karstialade ja karstilehtrite, tugeva kaldega ning kaitsmata põhjaveega alade andmestiku uuendamine.
NTA muutmise ja laiendamise võimalike stsenaariumide analüüs

NTA tegevuskavast

Tegevuskava meetmed:

Õigusliku raamistiku ja koostöö arendamine NTA kaitse eesmärkide saavutamiseks.
NTA töögrupi töö
EL suunal, Ühtse põllumajanduspoliitika (*ÜPP*) ja veemajanduskavade (*VMK*) ühildamise koostööprojektis (*Pilot River Basin-Agriculture*) osalemine Pandivere põhjavee alamvesikonna näitel.
Õigusaktide täiendamine

NTA tegevuskavast

Tegevuskava meetmed:

Teavitus ja asjatundlikkuse tagamine.

Koolitused
Põllumehed, konsulendid

Teabematerjalid

NTA tegevuskavast

Tegevuskava meetmed:

Teavitus ja asjatundlikkuse tagamine.

- Koolitused
  - Põllumehed, konsulendid
- Teabematerjalid

Järelevalve tõhustamine.

- Nõuetele vastavus + keskkonnainspektsiooni plaanikohane järelevalve

NTA tegevuskavast

Tegevuskava meetmed:

Tegevuskava maksumuse prognoos.

Tegevuskava indikatiivne kogumaksumus aastani 2015 on
764 000 eurot. NTA tegevuskava eelnõu planeeritav eelarve ei sisalda MAK-i meetmetest planeeritud summasid. Meetmete rahastamine on planeeritud nii riigieelarve kui ka Keskkonnainvesteeringute Keskusest taotletavatest vahenditest.

Euroopa Komisjoni raport nitraadidirektiivi täitmise kohta

Nitraadidirektiivi artikkel 10 kohaselt esitavad liikmesriigid
iga 4 aasta järel tegevuskava täitmise aruande. Komisjon
avaldab liikmesriikide aruannete põhjal kokkuvõtvad aruanded ning edastab need Euroopa Parlamendile ja nõukogule koos soovitustega muudatuste vajaduse kohta.

Sisu ja Eestile olulised momendid:
PÕLLUMAJANDUSEST LÄHTUVA
KOORMUSE ARENG
Kariloomad
Lüpsiloomade arv vähenes EL 27 riikides perioodide
2004–2007 ja 2008–2011 vahel 5 %. Eestis,
Maltal ja Kreekas (–12 %)
Sigade arv vähenes EL 27 riikides 2004.–2007. aasta ja 2008.–2011.
aasta aruandeperioodi võrdluse kohaselt 5 % võrra, Eestis (+3 %)

Euroopa Komisjoni raport nitraadidirektiivi täitmise kohta

Kodulindude puhul on Eurostati andmed kättesaadavad kodulindude keskmine arv ei ole EL 27 riikides muutunud, kuigi liikmesriigiti on toimunud suuri muutusi. Eestis (–17 %)

Sõnnikulämmastiku, mineraalse lämmastiku ja lämmastikubilansi koondandmeid ei ole võimalik tuua kuna andmed puudulikud.

Euroopa Komisjoni raport nitraadidirektiivi täitmise kohta

Vee kvaliteet

Põhjavesi

Kõige väiksem oli põhjavee nitraadisisaldus Soomes, Rootsis, Lätis, Leedus ja Iirimaal. Kõige suurem oli nitraadisisaldus Maltal ja Saksamaal.

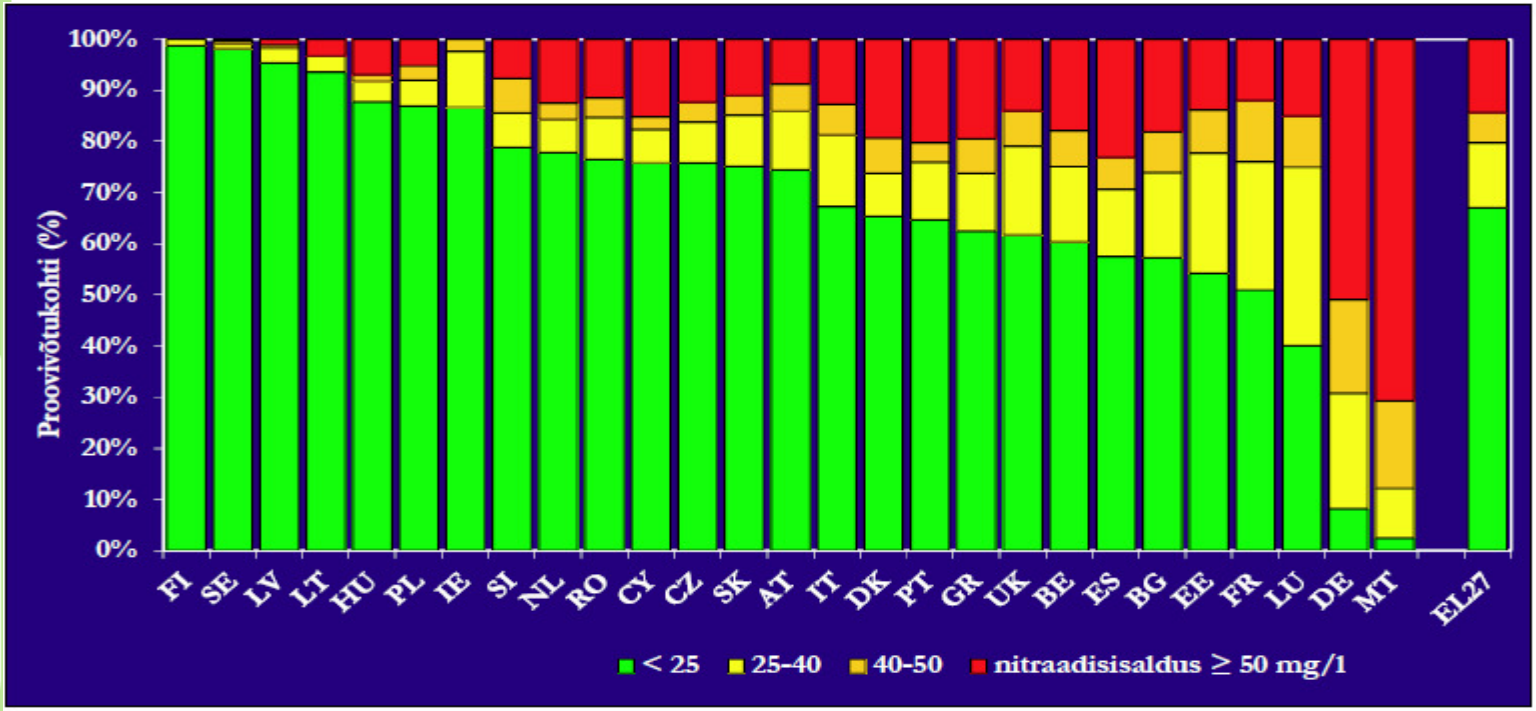

Joonis A. *Nitraatide esinemissagedus põhjavees (aasta keskmine nitraadisisaldus)[21,22]. Esitatud on kõikide põhjavee kvaliteeti mõõtvate seirejaamade tulemused; jaamades mõõdetakse vee kvaliteeti eri siigavustel.*

Euroopa Komisjoni raport nitraadidirektiivi täitmise kohta

Vee kvaliteet

Mage pinnavesi

Mageda pinnavee

aasta keskmine nitraadisisaldus oli väikseim Soomes ja Rootsis, millele järgnesid Leedu, Portugal ja Madalmaad; kõrgeimad olid näitajad Maltal, Ühendkuningriigis ja Belgias

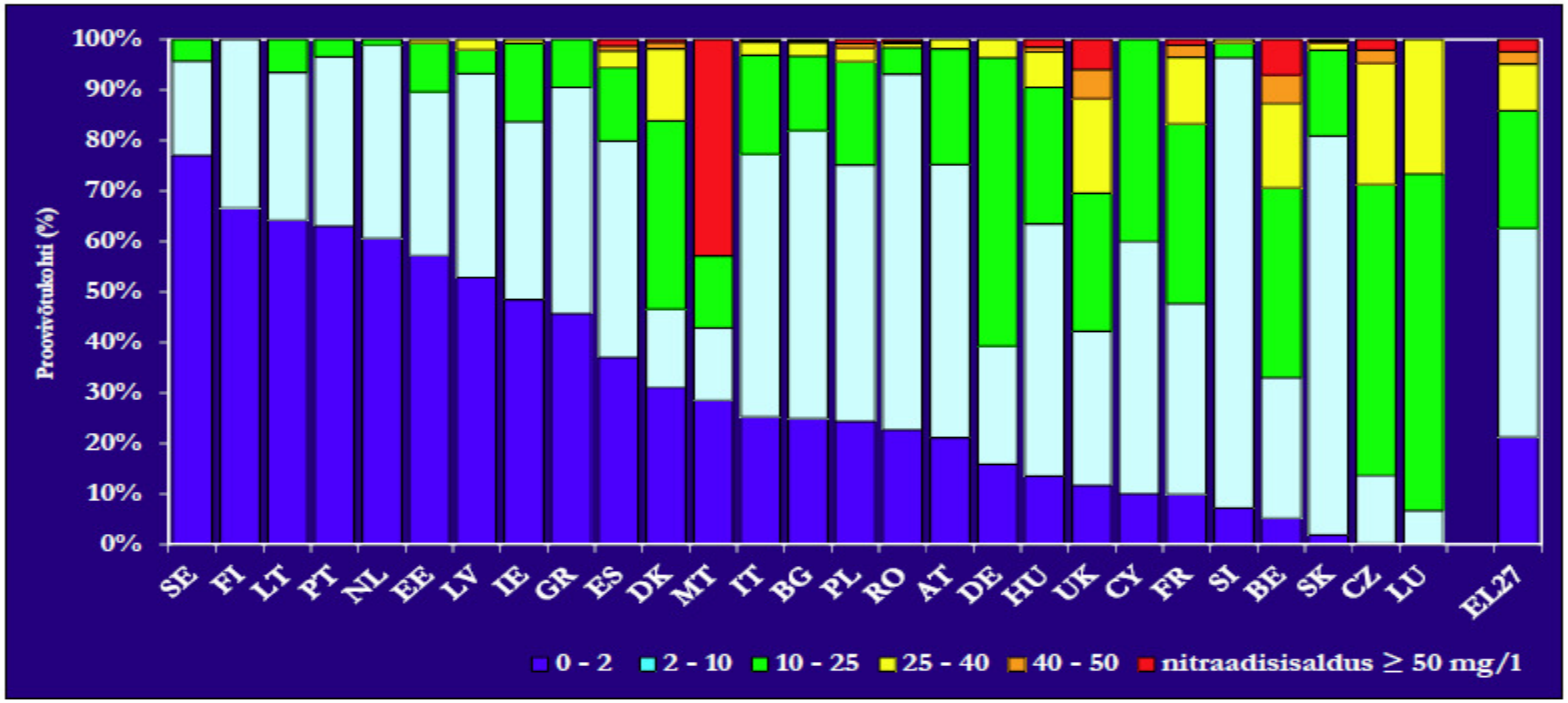

Joonis B. *Keskmise nitraadisisalduse tasemete esinemissagedus magedas pinnavees (aasta keskmine nitraadisisaldus).*

Euroopa Komisjoni raport nitraadidirektiivi täitmise kohta

Vee kvaliteedi suundumused

Põhjavesi

2004.–2007. aasta aruandeperioodi ja 2008.–2011. aasta aruandeperioodi veeseire tulemuste võrdlemine näitab, et nii EL 27 riikides kokku kui ka paljudes liikmesriikides (42,7 %-s EL-i veeseirejaamadest) püsib nitraadisisaldus samal tasemel, samas kui vähenemistendentsi ja suurenemistendentsiga seirejaamade osakaal on ligikaudu ühesugune (vastavalt 30,7 % ja 26,6 %); kõnealune olukord on võrreldav eelmiste aruandeperioodidega. Vähenemistendentsiga seirejaamade osakaal on kõige suurem Iirimaal, kõige stabiilsem on nitraadisisalduse tase Lätis ja **suurenemistendentsiga** seirejaamade osakaal on **kõige suurem Eestis**.

Euroopa Komisjoni raport nitraadidirektiivi täitmise kohta

NITRAADITUNDLIKE ALADE MÄÄRAMINE
Kogu territoorium:
Austria, Taani, Soome, Saksamaa, Iirimaa, Leedu, Luksemburg, Malta, Madalmaad, Sloveenia, Flandria piirkond ja Põhja-Iirimaa
Koos kogu territooriumi hõlmavat lähenemisviisi rakendavate liikmesriikidega moodustasid alad, mille suhtes kohaldati 2012. aastal
ELis tegevusprogramme, 1 952 086,5 km²
ehk ligikaudu 46,7 % ELi maismaapinnast
suurenenud eelkõige
Rumeenias, Belgia Vallooni piirkonnas, Hispaanias, Rootsis ja Ühendkuningriigis

Eestis - 3259 km2 ~9%.

Euroopa Komisjoni raport nitraadidirektiivi täitmise kohta

Tegevusprogrammid
Tegevusprogrammide tõhususe kohta nitraadireostuse ennetamisel ja vähendamisel on liikmesriikidelt saadud väga vähe teavet, mis tekitab muret. Liikmesriigid peaksid hindama tegevusprogrammide mõju vee kvaliteedile, muuhulgas ka ajalises plaanis, et oleks võimalik teha teabel põhinevaid otsuseid nii **nitraadidirektiivi kui ka muude vee kaitset** käsitlevate õigusaktide eesmärkide saavutamiseks. (NB! fosfor –Euroopa Kohtu lahend)

Vee kvaliteedi prognoos
Olemasolevate analüüside tulemused näitavad, et enamik liikmesriike
prognoosib põhja- ja pinnavee nitraadisisalduse jätkuvat vähenemist seoses põllumajandustavade muutustega, mis tulenevad nitraadidirektiivi rakendamisest, maaelu arengu programmide kohastest põllumajanduse keskkonnameetmetest ning nõuetele vastavuse süsteemi kohaldamisest.Selliseid prognoose raskendavad
siiski kliima- ja mullastikutingimuste suured erinevused ning nende mõju vee kvaliteedile, eelkõige põhjaveele.

Euroopa Komisjoni raport nitraadidirektiivi täitmise kohta

RIKKUMISMENETLUSED

2013. aasta juuni seisuga oli algatatud kümme rikkumismenetlust kaheksa liikmesriigi suhtes (Prantsusmaa suhtes seoses nitraaditundlike alade määramisega, Prantsusmaa suhtes seoses tegevusprogrammiga, Luksemburgi suhtes seoses tegevusprogrammiga, Kreeka suhtes seoses nitraaditundlike alade määramisega, Kreeka suhtes seoses tegevusprogrammiga, Poola suhtes seoses nitraaditundlike alade määramise
ja tegevusprogrammiga, Slovakkia suhtes seoses seire, nitraaditundlike alade määramise ja tegevusprogrammiga, Bulgaaria suhtes seoses tegevusprogrammiga, Itaalia suhtes seoses tegevusprogrammiga
ning Läti suhtes seoses tegevusprogrammiga). Lisaks on seitsmele liikmesriigile esitatud seitse teabenõuet EU Pilot-süsteemi36 raames (Belgia Vallooni piirkonnale seoses nitraaditundlike alade määramise, tegevusprogrammi ja kontrollimeetmetega, Bulgaariale seoses seire ja nitraaditundlike alade määramisega, Rootsile seoses nitraaditundlike alade määramisega, Maltale seoses tegevusprogrammiga, Küprosele seoses tegevusprogrammiga, Tšehhi Vabariigile seoses tegevusprogrammiga
ning **Eestile (jõudnud rikkumiseni)** seoses tegevusprogrammiga), et selgitada kõnealuste riikide nitraadidirektiivi rakendamise õigusaktide teatavate aspektidega seotud küsimusi.

2014 aasta projektid ja uuringud

Kaitset vajavate karstilehtrite ja allikate koordinaatide ajakohastamine
Töö reostaja: CONSULTARE OÜ
Maksumus: 49776 €, sihtfinantseerib KIK.

Töö eesmärk

Töö eesmärgiks on keskkonnaregistris olevate Pandivere ja Adavere – Põltsamaa nitraaditundliku ala veekaitse eesmärgil kaitset vajavate karstilehtrite ja allikate koordinaatide ajakohastamine.
Töö käigus ajakohastatakse nitraaditundliku ala Pandivere piirkonna karstilehtrite ja Adavere-Põltsamaa piirkonna allikate ja karstilehtrite registri andmed ning selgitatakse välja nende seisund ning seda mõjutavad tegurid.

Pandivere allikate keskkonnaregistri andmete täpsustamise töö käigus selgus, et tegelik olukord ei vasta registris olevale infole. Seega on vajadus täpsustada kogu NTA allikate ja karsti kohta käiv informatsioon.

2014 aasta projektid ja uuringud

Kaitset vajavate karstilehtrite ja allikate koordinaatide ajakohastamine
Töö reostaja: CONSULTARE OÜ
Maksumus: 49776 €, sihtfinantseerib KIK.

Töö eesmärk

Ajakohastatud karstide ja allikate asukohaandmed on olulised tootjatele põllutööde planeerimisel ning Keskkonnainspektsiooni (KKI) ja Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) inspektoritele kontrollide teostamisel. Tuleb arvestada ka asjaoluga, et Euroopa Komisjoni kontrollid on juhtinud tähelepanu sellele, et KKI ja PRIA poolt läbiviidav nõuetele vastavuse kontroll ei ole piisav ning kontrolli teostamisel puudub vajalik taustainformatsioon.

2014 aasta projektid ja uuringud

Kaitset vajavate karstilehtrite ja allikate koordinaatide ajakohastamine
Töö reostaja: CONSULTARE OÜ
Maksumus: 49776 €, sihtfinantseerib KIK.

Töö tulemused:

Ajakohastatud on

Pandivere nitraaditundliku ala veekaitse eesmärgil kaitset vajavate karstilehtrite ja Adavere – Põltsamaa nitraaditundliku ala veekaitse eesmärgil kaitset vajavate karstilehtrite ja allikate andmeid (seisund ning neid mõjutavad tegurid)

Ruumiandmed ja kaardid keskkonnaregistris.

2014 aasta projektid ja uuringud

Nitraaditundliku ala laiendamiskava vajaduse sotsiaalmajandusliku mõju analüüs.
Töö reostaja: **Innopolis Konsultatsioonid AS**
Maksumus: 23 856 €, sihtfinantseerib KIK.

Töö eesmärk:

Selgitada ja kaardistada Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala
laiendamise mõju võimalikke stsenaariume põllumajandustootmise eri viisidele (intensiivne ja mahepõllundus).

Kirjeldada Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala laiendamise võimalikku majanduslikku mõju erinevat tüüpi põllumajandusettevõtetele, nagu ainult taimekasvatusega, piima- ja taimekasvatusega ja mahetootmisega tegelevad ettevõtted.

Kirjeldada Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala laiendamise võimalikku sotsiaalset mõju, sh tööhõive, ettevõtete jätkusuutlikkus jm tegurid.

2014 aasta projektid ja uuringud

Nitraaditundliku ala laiendamiskava vajaduse sotsiaalmajandusliku mõju analüüs.
Töö reostaja: **Innopolis Konsultatsioonid AS**
Maksumus: 23 856 €, sihtfinantseerib KIK.

Töö metoodika:

Valikusse kaasatakse igast alltoodud grupist üks Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal ja üks väljaspool seda asuv omavahel sarnane **taimekasvatusettevõte** (teravili, raps, rühvelkultuurid), kokku vähemalt 6 ettevõtet:
1) suurusega kuni 100 hektarit;
2) suurusega üle 100 hektari;
3) suurusega üle 300 hektari.

2014 aasta projektid ja uuringud

Nitraaditundliku ala laiendamiskava vajaduse sotsiaalmajandusliku mõju analüüs.
Töö reostaja: **Innopolis Konsultatsioonid AS**
Maksumus: 23 856 €, sihtfinantseerib KIK.

Töö metoodika:

Valikusse kaasatakse igast alltoodud grupist üks Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal ja üks väljaspool seda asuv omavahel sarnane piima- ja taimekasvatusega tegelev ettevõte (rohumaa, teravili, raps, rühvelkultuurid jm), kokku 6 ettevõtet:
1) suurusega kuni 50 loomühikuga (lü) veisefarmi;
2) suurusega kuni 300 lü;
3) suurusega üle 300 lü.

2014 aasta projektid ja uuringud

Nitraaditundliku ala laiendamiskava vajaduse sotsiaalmajandusliku mõju analüüs.
Töö reostaja: **Innopolis Konsultatsioonid AS**
Maksumus: 23 856 €, sihtfinantseerib KIK.

Töö metoodika:

Valikusse kaasatakse üks Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal
ja üks väljaspool seda asuv omavahel sarnane mahepõllundusega tegelev ettevõte (kokku vähemalt 2 ettevõtet).

2014 aasta projektid ja uuringud

Nitraaditundliku ala laiendamiskava vajaduse sotsiaalmajandusliku mõju analüüs.
Töö reostaja: **Innopolis Konsultatsioonid AS**
Maksumus: 23 856 €, sihtfinantseerib KIK.

Töö metoodika:

Võrreldakse Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala võimaliku laiendamise mõju valikusse kaasatud ettevõtete konkurentsivõimele, jätkusuutlikkusele, ettevõtte tootmissuuna võimalikele muutustele, tegevuse jätkamisele, ettevõtte maakasutusele, tööhõivele, sh tööandjana, ettevõtte omandivormile, investeerimiskavadele, saamata jäänud saakidele, tulule jm sotsiaalsetele ja majanduslikele teguritele.
Selgitatakse välja, mil määral ja kuidas mõjutab Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlik ala täna ja tulevikus, kui vastavat ala laiendada, põllumajandustootmise mahtusid, tootjate sissetulekuid, arvestades erinevaid põllumajandusettevõtetele antavaid toetusi.

2014 aasta projektid ja uuringud

Nitraaditundliku ala laiendamiskava vajaduse sotsiaalmajandusliku mõju analüüs.
Töö reostaja: **Innopolis Konsultatsioonid AS**
Maksumus: 23 856 €, sihtfinantseerib KIK.

Töö metoodika:

Kaardistatakse erinevate toetusskeemide mõju ja osakaal põllumajandusele Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal ja väljaspool seda.

Hinnatakse ja võrreldakse Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala ettevõtete tootmissisendite (söödad, väetised, sh sõnnik, muud orgaanilised ja mineraalväetised ning pestitsiidid) kasutamist, sh koormust keskkonnale ning väljundeid (saagi ning loomakasvatustoodang).

Lisaks viiakse läbi ankeetküsitlus Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal ja väljaspool seda asuvatele ettevõtetele (kokku vähemalt 42 ettevõtet)

Põllumajandust puudutavad...

Andmeallikad:

Eesti õigusaktid – Riigi Teataja
- **Veeseadus**
  https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12895223

Keskkonnaministeerium
- http://www.envir.ee/627

Keskkonnainfo
- http://www.keskkonnainfo.ee/

Keskkonnaamet
- http://www.keskkonnaamet.ee/

Keskkonnainspektsioon
- http://www.kki.ee/

Euroopa Liit
- **Õigusaktid**
  http://eur-lex.europa.eu/et/index.htm
- **Keskkonna Peadirektoraat**
  http://ec.europa.eu/environment/water/index_en.htm

HELCOM
- http://www.helcom.fi/

Tänan!

KESKKONNAMINISTEERIUM